

JINDŘICH VOLEK

TŘINÁCT OSUDNÝCH DNŮ

**JOHN KENNEDY A NIKITA CHRUŠČOV
NA POKRAJI JADERNÉ ZKÁZY**

13

OSUDNÝCH
DNŮ

*Setkání Johna Kennedyho a Nikity Chruščova
na vídeňském summitu v červnu 1961.*

JINDŘICH VOLEK

**TŘINÁCT
OSUDNÝCH
DNŮ**

**JOHN KENNEDY A NIKITA CHRUŠČOV
NA POKRAJI JADERNÉ ZKÁZY**

NAKLADATELSTVÍ
EPOCHA

© Jindřich Volek – heir, 2022

Photos © archiv autora, Library of Congress, jfklibrary.org,
Wikimedia Commons, 2022

Cover art © Lukáš Tuma, 2022

Drawings © Martin Ďásek, 2022

Czech edition © Nakladatelství Epoque, Praha 2022

ISBN 978-80-278-0088-9 (print)

ISBN 978-80-278-1223-3 (ePub)

ISBN 978-80-278-1224-0 mobi)

ISBN 978-80-278-1225-7 (pdf)

Lidstvo musí vymýtit válku dříve, než válka zničí lidstvo...

John F. Kennedy

OBSAH

PŘEDMLUVA	9	Jsou rakety v pohotovosti?	100
PŘEDTUCHA	11	McNamarovy alternativy	103
Ulice v dešti	11	Jackovo rozhořčení	106
Let majora Heysera	15	Stevensonův koncept	111
LIMITY DOROZUMĚNÍ		Iniciativa „bombardáka“	112
A DOHODY	19	V Connecticutu.	
„Milý“ senátor Kennedy	19	Viceprezident na Havaji.	114
Poslední rozhovor „tváří v tvář“	24	RADOSTI I STAROSTI	116
„Těžké bolení hlavy“	29	Gunilla	116
Riskantní nápad	32	Tikající bomba	118
„Ježka do katát“	36	Čtyřicáté paté narozeniny.	
Rozhodnutí z Jevksinogradu	40	Poslední schůzka.	120
SPLÉTÁNÍ UZLŮ	42	„Ta druhá žena“	121
Na nebezpečné cestě	42	Děvče mafiánů	123
Plán Anadyr	46	Mary a Mimi	126
Tajná mise do Havany	50	MEMORANDUM	
Skryté obavy	53	PRO DOMO SUA	129
„Kutuzov“ na Kubu?	56	Nelehká volba	129
Nevole Fidela Castra	60	Taylorův plán	133
Přes moře a oceány	61	Gromykovovo mlžení	137
Spor o ponorky	64	Porada v Modrém salonu	141
Prorocství	66	ZÁMĚRY GENERÁLŮ	144
FALEŠNÉ TRUMFY	68	Porada s náčelníky štábů	144
Dvě mouchy jednou ranou	68	„Ruský medvěd v pasti“	146
Sebedůvěra Kremlu	69	„Pane prezidente,	
Zneklidnění v Langley	71	jste v pěkné bryndě!“	150
Pozvánka Dobryninovi	75	„Okamžitě se vrať!“	152
První varování	80	„Zasloužíme si svůj plat“	156
Demarše	82	Mezi Skyllou a Charybdou	161
DILEMA	86	Blokáda nebo karanténa	165
„Asi nás čeká velký mráz“	86	Admirálový garance	167
Jak se zbavit Fidela Castra	87	Strohý list „předsedovi“	169
Výzva k „ráznému“ postupu	91	Rozhorlené elity	170
GAMBIT	94	ODHALENÍ	174
Je načase jednat!	94	„S Boží pomocí“	174
Výkonný výbor	97	Mobilizace	176

Flag Plot v akci	179	Incident nad Čukotkou	278
V Sargasovém moři	182	Osudná mise majora Andersona	281
Pohotovost 2. stupně	183	Prašť jako uhod!	283
PŘELOM	186	„Vše visí na vlásku“	286
Karibská operace „podle plánu“	186	Chyběly jen vteřiny	289
Jobova zvěst	188	TROLLOPŮV MANÉVR	293
Průšvih	190	Válečná hysterie vzrůstá	293
„Nesmiřitelní“	193	„S tím tluchubou zatočíme“	295
Půlnoční zasedání	194	Nelhat si do kapsy	297
Nepříjemné probuzení	197	„Jak prostě“	301
Paradoxy Nikity Sergejeviče	200	Tvrdošjný Johnson	304
Výhrůžné komuniké	202	KLIMAX	306
Útěcha v bezradnosti	204	Interní supertajná schůzka	306
„Odstřelíme kormidla!“	207	Bod obratu?	309
TAJNÁ DIPLOMACIE	210	Nedočkavost generálů	313
Bolšakov, nebo Dobrynin?	210	Minuta do Soudného dne?	316
Setkání s Dobryninem	212	PROZŘENÍ	319
„Zkrátit perimetr karantény“	215	Osudná otázka	319
RIZIKA VE VODÁCH		Život, nebo prestiž?	321
KARIBIKU	218	Zmatený monolog	324
Neutralizace sovětských ponorek?	218	Hra o čas	325
<i>B-130</i> v obklíčení	222	Zkázonosná výzva	329
PRESTIŽ NEBO		V poslední chvíli	330
KOMPROMIS	227	Ať Fidel počká	333
„Diktát odmítáme“	227	KATARZE	336
U Thantova výzva	232	Znovuzrození	336
Nejisté příměří	234	Den holubic	337
Hledání kompromisu	236	Prezidentovo inkognito	340
„Rozvázat uzel války“	240	Zrada, nebo rozvaha?	340
VOJENSKÁ SÍLA NEBO		Na druhém břehu Potomaku	344
DIPLOMACIE	245	„To je porážka“	345
Zesflit, nebo uvolnit karanténu?	245	Zajdeme si do divadla?	347
Karty na stole	248	DOSLOV	349
„Sentimentální“ poselství	251	Nová strategická situace	349
FATÁLNÍ SOBOTA	254	Racionalita, iracionalita	
Neklidná noc	254	a nevyzpytatelnost	
„Přepřáhnout koně v brodu!“	258	studené války	350
Podmíněná výhra	261	Ve světle faktů	352
Čest, nebo život?	264	Hrozba nové konfrontace?	353
Stáhnout rakety		SEZNAM HLAVNÍ	
z Kuby i Turecka.	266	POUŽITÉ LITERATURY	355
NA PRAHU KONFRONTACE	271	SEZNAM VÝZNAMNÝCH	
Sondáž motivací pana předsedy	271	ZKRATEK	358
Prezidentova prestiž v sázce?	276	O AUTOROVI	360

PŘEDMLUVA

Karibská krize. Třináct dnů od 16. do 28. října 1962. Lidstvo se ocitlo pod bezprostřední hrozbou jaderné zkázy. Dramatické události, od nichž uplynulo šedesát let, zůstávají vážným varováním do současnosti. Riskantní, proměnlivý a nejistý ráz krizové situace s jejími zvraty, záměrnými i náhodnými kolizemi a hrozbami z pozice síly, ale i s rozvážnými a prozíravými činy, se projevil ve dvou vlnách.

První kulminovala spuštěním americké námořní blokády Kuby 24. října 1962. Byla reakcí prezidenta Johna Fitzgeralda Kennedyho na rozhodnutí předsedy sovětské vlády Nikity Sergejeviče Chruščova zajistit bezpečnost a suverenitu Kubánské republiky tajným rozmístěním sovětských raketonukleárních zbraní na jejím území.

Druhá vyvrcholila několika mimořádně riskantními provokacemi a ozbrojenými střety v sobotu 27. října 1962. Jedním z nejnebezpečnějších se staly kolize mezi sovětskými ponorkami vyzbrojenými nukleárními torpédy

Manželský pár, který Amerika milovala – John a Jackie.

a americkými torpédoborci, sestřelení amerického výzvědného letadla *U-2* a hrozící konflikt mezi americkými bitevními letouny s nukleárními raketami a sovětskými stíhačkami nad Kamčatkou. Onen den vešel do povědomí tehdejších aktérů, svědků i hrdinů jako **černá sobota** karibské krize. Svět se ocitl na pokraji jaderné války – na prahu Soudného dne.¹

¹ Proslulí světoví vědci, včetně osmnácti nositelů Nobelovy ceny, sestavili na zasedání na Chicagské univerzitě v roce 1947 virtuální hodiny Soudného dne (*Doomsday Clock*). Mnozí z nich se v té či oné míře podíleli na výzkumu a vývoji supertajného projektu *Manhattan* a konstrukci první jaderné bomby. Jimi založené kolegium (*Science and Security Board*; SASB) zahájilo dlouhodobé sledování rozvoje vědy z hlediska přínosu, dopadu i zneužití nukleární energie na bezpečnost a zachování lidského rodu.

Sestavená virtuální časomíra představuje symbolické zobrazení výstrah před globální jadernou apokalypsou, ničivými klimatickými změnami a přírodními pohromami. Neměří dobu nebezpečných celosvětových i lokálních jevů a událostí v reálném čase. Výchozím signálním bodem hodin Soudného dne je virtuální půlnoc (*nula – zero*) jako práh neodvratitelné světové katastrofy. Od půlnoci jsou odpočítávány minuty, respektive půlminuty. Jejich odpočet z bodu kritického limitu *zero* závisí na vyhodnocení řady geopolitických komponentů.

V době kubánské/karibské krize tým SASB neměl v reálném čase k dispozici v podstatě žádné relevantní informace o objektivních a subjektivních příčinách jejího vzniku. Pozdější všestranné vyhodnocení krizových událostí *ex post* v časopisu *Bulletin of the Atomic Scientists* vedlo experty SASB k závěru, že vznikl stav na pokraji jaderné války. Podle jejich analýzy nastavené ručičky virtuálních hodin Soudného dne by ukazovaly jednu minutu do půlnoci jakožto poslední varovný signál hrozící jaderné zkázy.

Oba státníci si v říjnových dnech roku 1962 uvědomili mimořádně nebezpečné momenty, projevy a důsledky vyhocené konfliktní situace, jejíž ostrost – a zvláště nevypočitatelnost – vyvolaly reálnou hrozbu jaderné války. Chruščovova demontáž raket středního doletu, odsun letounů *Il-28* a nukleární munice z Kuby a následné Kennedyho stažení raket *Jupiter* z Turecka v dubnu 1963 zásadně přispěly k uzavření sovětsko-americko-britské dohody o zákazu zkoušek jaderných zbraní v kosmu, pod vodou a zemské atmosféře 5. srpna 1963 a ke zřízení přímé, tzv. *horké linky* mezi Moskvou a Washingtonem 30. srpna 1963. Konkrétní pozitivní politicko-diplomatické kroky posílily světový mír. Vedly kolegium SASB k rozhodnutí posunout ručičky hodin Soudného dne zpět na relativně bezpečných dvanáct minut do půlnoci.

PŘEDTUCHA

Bílý dům: Pondělí 15. října 1962

ULICE V DEŠTI

V noci z neděle na pondělí 15. října 1962 se prezident Spojených států amerických John Fitzgerald Kennedy cítil po návratu do své rezidence v Bílém domě unaven. Po vystoupení z výtahu v druhém patře pocítil bolesti v zádech. Čas od času ho nemálo soužily...

V sobotu a neděli se zúčastnil předvolebního turné ve čtyřech městech – Indianapolis, Chicago, Pittsburgh a Buffalo. Svou přátelskou nenuceností a vtipně pochvalnými proslovy posílil šance kandidátů Demokratické strany získat mandát kongresmana nebo senátora v nadcházejících listopadových volbách.

Na zpáteční cestě z Buffala do hlavního města přistál letoun *Air Force One* v New Yorku. V trvale pronajatém duplex-apartmánu na třicátém čtvrtém a třicátém pátém patře se dvěma terasami a zimní zahradou superluxusního hotelu Carlyle-Rosewood se v neděli odpoledne setkal s Adlaiem E. Stevensonem.² Zpravodajské informace zesilovaly jeho tušení, že na Kubě se vyvíjí situace ohrožující bezpečnost Spojených států. Zajímalo ho, zda na fóru Spojených národů zazněly v poslední době hlasy podobné výrookům kubánského prezidenta o tom, že se z americké strany opět připravuje invaze na Kubu.

² Adlai Ewing Stevenson (1900–1965), americký velvyslanec v OSN (*Permanent Representative to the United Nations*). Jeho „měkkou“ diplomacii měl na půdě OSN „vyvažovat“ John J. McCloy (1895–1989). Bývalý Vysoký komisař pro Německo (*High Commissioner for Germany*) v letech 1949–1952. Byl to přední finančník, právník a diplomat, předseda politicky a ideově vlivné Rady pro zahraniční vztahy letech 1954–1970 (*Council on Foreign Relations*) a Koordinačního výboru pro americko-sovětská jednání o Kubě v OSN (*Chairman of the Coordinating Committee for U. S. – Soviet Negotiations over Cuba at the U. N.*). Prezident Kennedy jmenoval prominentního republikána poradcem Stevensonem na návrh bývalého ministra obrany republikána Roberta A. Lovetta. Chtěl tím osvědčit uznání soudržnosti zahraniční politiky založené na spolupráci Demokratické a Republikánské strany.

*Adlai Stevenson v roce 1961.
Funkci amerického velvyslance
v OSN zastával od roku 1961 až
do své náhlé smrti během návštěvy
Londýna v roce 1965.*

„Takové prohlášení pronesli kubánský delegát Carlos Lechuga v OSN 5. října a prezident Dorticós 8. října 1962.³ Varoval, že Kuba má dostatečně účinné zbraně k obraně proti připravovanému americkému útoku [...] Od té doby jsem podobné vyjádření ke kubánským záležitostem nezaznamenal...“ odvětil velvyslanec.⁴

O něco později se Kennedy sešel v hotelové restauraci s poslancem Sněmovny reprezentantů Torbertem Hart Macdonaldem (1917–1976). Osobní sekretářka Evelyn Maurin Norton Lincolnová (1909–1995) mu s ním včera domluvila schůzku. Byli stejně starými rodáky z předměstí Bostonu – Brookline a Everett. Studovali na Harvardově univerzitě v Cambridge. Hráli v univerzitním fotbalovém týmu prváků (*freshmen*)

a bydleli na stejné koleji. Stali se blízkými přáteli. Jack a Torby se při večeri skvěle bavili. Hodně se nasmáli, když si připomínali žertovné kousky, které si tehdy vymýšleli a prováděli...

V ložnici se prezident s úlevou natáhl na širokou sloupkovou postel, nad níž visely světlemodré závěsy protkané stříbřitými amorky a drobnými kvítky. Lůžko vybavené speciální matrací s tepelnou vložkou a nastavitelným podhlavníkem poskytovalo při spánku dostatečné pohodlí a zmírňovalo bolestivý tlak v bederní páteři. Jako již nejednou předtím sáhl po prášcích proti bolestem od svého neoficiálního lékaře Maxe Jacobsona...⁵

³ Osvaldo Dorticós Torrado (1919–1983). Své fatální vertebrogenní onemocnění a zejména smrt své družky Marie Caridad Moliny psychicky neunesl a spáchal sebevraždu.

⁴ *Project of the Nuclear Age Peace Foundation. Nuclear Files.* Dostupné online: www.nuclearfiles.org [cit. 13. 2. 2011].

⁵ Max Jacobson (1900–1979). Emigroval v roce 1935 z nacistického Německa. Usadil se ve výstavné východní části Horního Manhattanu (*Upper East Side Manhattan*) a zahájil soukromou lékařskou praxi. V tehdy nevábné čtvrti na Long Islandu si zařídil labora-

Byl to lékař, kterému prezidentův bratr Robert – v rodině a nejbližšími přáteli zvaný Bobby – nedůvěřoval. Svěho o osm let staršího sourozence častokrát varoval před nepředvídatelnými důsledky Jacobsonových „záračných“ léků a injekcí jak v předvolební prezidentské kampani, tak po jeho zvolení hlavou státu. Vedla jej upřímná starost o Jackovo zdraví. Víc se ale obával, že péče *kouzelníka* Maxe, alias *doktora utěšitele*, by se mohla stát zámkou republikánské opozice a některých vlivných médií ke znevážení dosavadního atraktivního obrazu fyzicky zdatného, válečnou námořní službou zoceleného a psychicky vyrovnaného prezidenta. V neposlední řadě si dělal starosti se zachováním skvělé pověsti významného bostonského rodu Kennedyů.

Jack či Johnny, jak ho oslovovala celá rodina, důvěrní přátelé a blízcí spolupracovníci, bratrovo varování zlehčoval. Podle pozdějšího nepřímého svědectví manželky Jacqueline⁶ umíněně odmítal i její odpor proti lékům a *povzbuzujícím* injekcím. „Mně nezáleží na tom, co ty jeho medikamenty vlastně obsahují. I kdyby to měly být koňské chcanky, hlavně že mně pomáhají...“ měl jednou říci.⁷

Nechť byly bratrovy a manželčiny výhrady k Jacobsonovým mixážím analgetik i drogových derivátů jakékoli, toho pondělního večera osvědčily

toř a věnoval se zkoumání biochemických látek použitelných k léčení roztroušené sklerózy. Do počátku šedesátých let si získal pověst vynikajícího lékaře zejména v psychoterapii. Se svými starostmi a bolestmi ho vyhledávali většinou slavní umělci a další osobnosti žijící na manhattanské adrese. Uznávali jeho schopnost rychle a účinně „ulevit tělu a utěšit duši“ a doporučovali ho svým známým jako doktora „utěšitele“ – *Dr. Feelgood*. Tvrdili, že dokáže, aby každý jeho pacient mohl říci „cítím se fajn“. Mezi nimi nechyběli například Anthony Quinn, Yul Brynner, čtvrtý manžel Liz Taylorové Eddie Fisher, filmové hvězdy Marlen Dietrichová, Marilyn Monroe, Judy Garlandová, spisovatel Truman Capote či dramatik Tennessee Williams a některé další celebrity.

Své pacienty léčil převážně povzbuzujícími pilulkami a injekcemi, které obsahovaly návykové látky na bázi amfetaminu, benzedrinu a dexedrinu v kombinaci s preparáty tlumícími bolest a uvolňujícími psychické napětí, ataraktiky, jakož i s deriváty z mateřské placenty. Podle individuálního léčebného plánu jim navíc podával vitamíny či enzymatické přípravky. Na Jacobsona se občas obracela také prezidentova manželka Jackie. V těžké době po zavraždění vroucně milovaného manžela se otevřeně přiznala, že tomu tak někdy bývalo ve chvílích, kdy se nechtěně dovídala o Jackových milostných dobrodružstvích a nedokázala se vyrovnat s náhlým náporům deprese.

⁶ Jacqueline Lee Bouvier Kennedy Onassis (1929–1994), familiárně oslovovaná jako Jackie. Oženil se s ní 12. září 1953.

⁷ BESCHLOSS, Michael R., *Crisis Years. Kennedy and Khrushchev 1960–1963*, New York 1991, s. 191.

svou účinnost. Po jejich užití se mu ulevilo. Bolestivý tlak v bederní páteři pozvolna ustupoval... V polospánku letmo pohlédl na svůj oblíbený impresionistický obraz *Ulice v dešti* od Childa Hassama⁸ zavěšený nad barokní komodou mezi dvěma okny s výhledem na jih. Scenérie s postavami kráčejícími pod vyvěšenými prapory Unie v oparu deště jej uklidnila. K ránu se obtíže utlumené Jacobsonovými léky zmírnily. Zcela v pořádku se ale necítil...

Před polednem přijal před jižním portikem Bílého domu alžírského ministerského předsedu Ahmeda Ben Bellu a jeho suitu. Po alžírské a americké hymně oba státníci vykonali slavnostní přehlídku vybraných oddílů amerických ozbrojených sil na jižním trávníku (*South Lawn*). Pro alžírského premiéra a členy jeho delegace uspořádal ve Státním sále (*State Dining Room*) slavnostní oběd. Zúčastnili se jej kromě Jacqueline státní tajemník Dean Rusk se svými náměstkyně a představitelé Pentagonu. Prezident a předseda pronesli v závěru oficiálního ceremoniálu krátké projevy a podepsali prohlášení o užší spolupráci a rozvíjení přátelských vztahů mezi oběma zeměmi.

Dean Rusk, americký ministr zahraničních věcí v letech 1961–1969.

⁸ *The Avenue in the Rain, 1917.* Frederick Childe Hassam (1839–1935). Jedno z jeho několika proslulých děl vytvořených v duchu osobitého impresionismu k uctění praporu Spojených států amerických. Po nástupu Baracka Obamy do úřadu amerického prezidenta v lednu 2009 byl obraz přemístěn do Oválné pracovny v Bílém domě.

K večeru navštívil Jacka jeho otec. Jako bývalý významný politik sledoval synova předvolební vystoupení. S pobavením naslouchal jeho vtípným poznámkám z předvolebního turné na středozápadu. Při lehké večeři v obyčvacím salónu se dotkli běžných rodinných starostí a denních událostí. Jack se mu svěřil, že vzhledem ke značnému zaneprázdnění ve volební kampani uvažuje o vyslání Jackie, Caroline a Johna na venkovské sídlo v Glen-Ora v Middleburgu (Virginia). Zanedlouho se rozloučili. Jack zavolal příslušníka ochranné služby, aby jej doprovodil k vládní limuzíně zaparkované před jižním portálem Bílého domu.⁹

Tu noc se obešel bez „zázračných“ tabletek a v klidu usínal. Chtěl být fit k zítřejšímu přijetí další státní návštěvy, lybijského prince...

Pondělí 15. října odpoledne LET MAJORA HEYSERA

Kolem třetí hodiny odpoledne obdržel zástupce ředitele Ústřední zpravodajské služby (*Central Intelligence Agency*; CIA) generál Marshall S. Carter (1919–1993) fotografický a filmový materiál z leteckého průzkumu uskutečněného v neděli dopoledne 14. října 1962 nad výsostným územím Kuby. Byl nasnímán ze speciálního výzvědného letounu *U-2F* vybaveného gyroskopicky zavěšenou kamerou s transfokátorem rozlišujícím objekty od velikosti 76 cm² z výšky přes 22 000 metrů. Pilotoval jej major Heyser.¹⁰ Jeho průzkumná mise se uskutečnila po týdenním pozastavení výzvědných přeletů nad ostrovem pro vysokou a hustou oblačnost po silném hurikánu *Ella* ve dnech 6.–7. října 1962 nad Karibikem.

Velení strategického letectva rovněž přikázalo provést toho dne několik bleskových rekognoskačních přeletů v nízké výšce bitevní stíhačkou

⁹ Joseph P. „Joe“ Kennedy (1888–1969), narozen v East Boston, Massachusetts. V březnu 1938 ho prezident F. D. Roosevelt jmenoval velvyslancem ve Velké Británii. „Joe“ podpořil Roosevelta v předvolební kampani v roce 1940. V důsledku vážných neshod, zejména v názoru na hospodářskou a vojenskou pomoc Spojených států Velké Británii ve válce proti nacistickému Německu, podal v prosinci 1940 demisi. Jejich přátelské vztahy se během války rozpadly. Caroline Kennedy Schlossberg, narozena 1957; John jr. (1960–1999).

¹⁰ Major Richard S. Heyser (1927–2008), špičkový pilot průzkumné peruti strategického letectva (*4080th Strategic Reconnaissance*). Počátkem šedesátých let nastoupil do služeb CIA. Před odchodem do penze byl povýšen na podplukovníka.

RF-101C (Voodoo) upravenou pro průzkumné účely nad vybranými oblastmi ostrova.

Zpravodajské složky a speciální experti zpracovávali získaná data celou noc až do pondělního poledne. Vyhodnotili 928 leteckých snímků pořízených majorem Heyserem a pilotem průzkumného letounu Voodoo.

K jistému upřesnění tras výzvědných letů údajně přispěly informace bývalého agenta sovětské vojenské rozvědky Olega V. Peňkovského, který spolupracoval s britskou MI6 a CIA. Fotografickým mikroaparát nasnímal kromě jiných dokumentů část náčrtů staveb stanovišť a technických základů sovětských raket *R-12* a rovněž výstavby základů odpalovacích bloků pro rakety *R-14*.¹¹

Major Ricard S. Heyser před průzkumným letounem Lockheed U-2.

¹¹ Oleg V. Peňkovskij (1919–1963), plukovník Hlavní správy rozvědky Generálního štábu Ozbrojených sil SSSR (*Glavnoje Razvedyvatel'noje Upravlenije Geněral'nogo štaba Vozružonnyh sil SSSR*; GRU GŠ). Dlouholetá známost s velitelem dělostřelectva a polních raketových zbraní maršálem Sergejem S. Varencovem (1901–1971) a získání jeho důvěry mu umožnily přístup k tajným dokumentům a plánům. Od jara 1960 pracoval jako agent pro Spojené státy americké a Velkou Británii. Zanedlouho se stal cenným a významným informátorem rozvědných složek obou zemí. Některé informace se týkaly přísně střežených

Prezentace v Bílém domě znázorňující rozmístění raket středního doletu na Kubě na snímku ze 14. října 1962.

V zastoupení nepřítomného ředitele CIA Johna A. McConea, jenž z rodinných důvodů momentálně pobýval v Seattlu, Carter předal rozsáhlý fotografický materiál Státní agentuře zpravodajských fotoanalýz (*National Photographic Interpretation Center*; NPIC) k důkladnému rozboru a vyhodnocení. Přesná analýza ukázala, že některé údaje získané tajnými agenty a kubánskými emigranty o sovětských vojenských jednotkách a zbraních přepravených na ostrov mnohdy neodpovídají skutečnosti.

Kolem desáté hodiny večer zavolal zástupce ředitele CIA pro zpravodajské operace R. S. Cline nezakrytou linkou poradci prezidenta Bundymu.¹²

vojenských tajemství SSSR. Dopustil se několika pochybení, která vedla k rozkrutí jeho špiónážní činnosti. Mimo jiné jej prozradilo zdanlivě drobné porušení striktních zásad utajení ze strany nezkušeného britského agenta a jeho manželky pracujících na britské ambasádě v Moskvě. Počátkem listopadu 1962 jej agenti sovětské rozvědky zatkli. Vojenský tribunál ho degradoval a odsoudil za velezradu k trestu smrti. Dne 16. května 1963 byl popraven zastřelením.

¹² John A. McCone (1902–1991). Ray S. Cline (*Deputy Director of Intelligence at the CIA*; DDI). McGeorge Bundy zvaný „Mac“ (1919–1996). Prezident Kennedy ho v lednu 1961 jmenoval poradcem Bezpečnostní rady státu (*U. S. National Security Advisor*, též *Assistant to the President for National Security Affairs*; APNSA).

„Včerejší letecký průzkum odhalil překvapivá fakta,“ sděloval mu ve zkratkovitých náznacích. „Na ostrově se pravděpodobně nacházejí nějaké zcela nové zbraně [...] jejich vyhodnocení bude mít prezident ráno k dispozici...“¹³

Po předcházející náročné předvolební túře, státní návštěvě alžírského premiéra a rovněž s ohledem na večerní setkání s otcem Bundy nechtěl prezidenta rušit. Řekl si, že podrobné informace mu předloží zítra...

¹³ *International New York Times*, November 2, 1962. ABSHER, Kenneth M., „*Mind-Sets and Missiles: A First Hand Account of the Cuban Missile Crisis*“, Carlisle 2009, s. 54.

LIMITY DOROZUMĚNÍ A DOHODY

„MILÝ“ SENÁTOR KENNEDY

První tajemník Komunistické strany Sovětského svazu a předseda sovětské vlády Nikita Sergejevič Chruščov¹⁴ uvítal zvolení senátora Demokratické strany Johna Fitzgeralda Kennedyho¹⁵ prezidentem Spojených států amerických v listopadu 1960 téměř s nadšením. Dokonce o jeho volebním vítězství žertem prohlásil, že je to „svěrázný dárek k oslavě Říjnové revoluce a že svým způsobem se na tomto zvolení podílel“. Jeho vyjádření do jisté míry odráželo jeho zadosťuchání po nepříteli přátelském přijetí převážné části americké veřejnosti – zvláště po zklamání z dvojákového chování Eisenhowera v průběhu návštěvy Spojených států ve dnech 15.–27. září 1959. Ve svých vzpomínkách napsal, že mu v paměti zůstal „přirozeně milý úsměv mladého senátora a že ho potěšilo, když byl v listopadu 1960 zvolen prezidentem“.

Poprvé se formálně seznámili v americkém Senátu 16. září 1959.

Poručík John F. Kennedy v březnu 1944. Během války sloužil v Tichomoří, kde u Šalamounových ostrovů velel torpédovému člunu PT-109. V srpnu 1943 byl jeho člun taranován a potopen japonským torpédoborcem, během čehož Kennedy utrpěl vážné zranění zad, které ho trápilo do konce života. Za tuto událost později obdržel Purpurové srdce.

¹⁴ Nikita S. Chruščov (15. 4. 1894 – 11. 9. 1971). Podle svědectví syna Sergeje tvrdil, že se ve skutečnosti narodil až 17. dubna 1894. Kalinovka, rajón Chomutovka, oblast Kursk.

¹⁵ John F. Kennedy (29. 5. 1917 – 22. 11. 1963). Boston – Brookline, Massachusetts.

Dvačtyřicetiletého senátora za stát Massachusetts představil Chruščovovi lídr senátní demokratické většiny Lyndon Baines Johnson (1908–1973). Jack se zúčastnil debaty o aktuální mezinárodní situaci ve výboru pro zahraniční vztahy amerického Senátu, na níž byl Chruščov pozván předsedou výboru Jamesem Williamem Fulbrightem (1905–1995). Názorové střety mezi senátory a předsedou sovětské Rady ministrů vzbudily Kennedyho zájem o jeho vnímání mezinárodní, a zejména vojenské politiky, ale i všeobecných kulturních hodnot. Zajímala ho integrita jeho charakteru a zvláště to, co se asi skrývá za clonou teatrální rétoriky.

Informace a dobrozdání, jež Chruščov dostával od svých diplomatů, novinářů i rozvědky po Kennedyho vítězství nad republikánským kandidátem Richardem Milhousem Nixonem (1913–1994), více méně odpovídaly jeho očekávání. Všichni ho většinou pokládali za vzdělaného, důsledného, odvážného a strážlivě uvažujícího politika. Někteří znalci mezinárodní politiky přiznávali, že se stal charismatickým vůdcem se silnou vůlí a uměním získávat lidi na svou stranu. Jako válečný hrdina a sportovně vyhlázející čtyřicátník se těšil obdivu dospívajících dívek, zralých i starších žen.

Součástí Chruščovových úvah o efektivnější, konkrétnější a pragmaticky směřované zahraniční politice, jež by zesílila mocenskou prestiž jeho země, byl záměr navázat přímý a neformální kontakt s novým americkým prezidentem. Ve zmíněné situaci uvažoval o zřízení tajného spolehlivého informačního kanálu ve Washingtonu, který by zprostředkovával rychlé informace a věrohodná fakta z washingtonského politického a kulturního dění. Na doporučení svého zetě Adžubeje¹⁶ ustanovil počátkem ledna 1961 svým osobním zmocněncem plu-

První tajemník Komunistické strany SSSR a předseda rady ministrů SSSR Nikita S. Chruščov. Byl znám svou výbušností a jistou neomaleností.

¹⁶ Aleksej Ivanovič Adžubej (1924–1993), šéfredaktor vládního deníku *Izvěstija*, člen ÚV KSSS. V roce 1947 se oženil s Chruščovovou dcerou Radou (1930–2017).